

in vrednih naslednikov. Svoje ideje je Lenin podajal in vglabljal z govorom in pismom in tako nasledstveno vprašanje sovjetski Rusiji ni prizadelo niti najmanjšega udarca. Pašič pa vse sam zna in ima vse sam v svojih rokah in tako je nasledstveno vprašanje za radikale najtežja stvar. Za samostojno predsedništvo stranke po načinu Pašiča bi bilo toliko tekmecev, da ne bi bilo tekme ne konca in ne kraja, če bi se pa za vodstvo stranke volili in postavljali veččlanski odbori, pa tudi to ne bi zaleglo, ker ni nihče od Pašiča uveden v razne posle in ker Pašič nikomur ne bo mogel zapustiti svojega vpliva.

Edino, česar se bodo radikali oklenili, bo pod njegovim vodstvom priučena in uveljavljena navada čakanja in odlašanja. Težave, spori in boji v vodstvu stranke se bodo prikrižali, voditelji si bodo mislili »ima vremena«, da se pobotamo, številnim pristašem bodo pa složno pravili: »Čakajte, čakajte, kakor ste doslej navajeni!« Prej ali slej pa pridejo zopet volitve in ob tej priliki prenehajo vse ugodnosti čakanja in odlaganja. Celo Pašič sam ima pri vsakih volitvah velike sitnosti s silno množico kandidatov, a ker mu je končno vseeno, ali pride v njegov klub in pod njegov vpliv Jovo ali Laza, mirno prepusti, da se ti kandidati pripravijo med seboj ter nastopajo vsak s svojo volilno listo. Ko pa Pašič enkrat ne bo več vodil velike radikalne stranke, bodo pa volitve na vsak način pravi vihar, blisk in grom za to veliko politično stavbo. Razna zna menja kažejo, da se bo en del radikalov tedaj povrnil v Svetozar Markovičovo dobo in da bodeta iz radikalne stranke nastala dva tabora: gosposki in kmetijski.

Dva neprijatelja.

Na eni strani Pivko — na drugi Pucelj.

Beograd, koncem junija.

To sta dva junaka, ki znata zavijati resnico! Pivko je celo še tako drzen, da se na shodih norčuje iz slovenskih davkoplačevalcev. Pucelj pa, ki je sedaj tudi v opoziciji, in vé, kako odločno se Jugoslovanski klub bori proti vedno višjim davkom, namenoma borbo proti krivicam razlaga drugače nego v istini je. Poglejmo, kako se ta dva gospoda obnašata!

Dr. Pivko! Mož je s pomočjo učiteljske agitacije dobil tudi nekaj glasov kmetijskih davkoplačevalcev. Sedaj pa vi, kmetijski volilci pogledajte, kako se iz vas norčuje! Dne 31. marca je Pivko glasoval za nove davke in za zvišanje starih. To stoji kakor amen v Očenašu. Dne 13. junija je isti Pivko v parlamentu glasoval proti Vesenjakovemu predlogu za znižanje dohodnine in za znižanje taks. On tega niti ne taji. Pivko mora tako glasovati, ker stoji njegova stranka na stališču, da še Slovenija ni preveč obdavčena! Saj je »Jutro« pisalo tako!

Pivko pa pride sedaj in na shodu samostojnih demokratov v Mariboru, 20. junija govori, da so predlogi poslancev Slovenske ljudske stranke za znižanje davkov, za zboljšanje žalostnih razmer »navaden humbug in goljufija«. Pivko si drzne reči, da hoče »samo dokazati, kako globoko so padli slovenski klerikalci«, ker se brigajo za Slovenijo. Kaj takega more izgovoriti samo človek, ki mu je blagor ljudstva deveta briga. Vprašam:

Ali je to šala, če naši poslanci obsojajo politiko Pašič-Pribičevičeve vlade;

če obsojajo, govorijo in glasujejo proti povečanju davkov;

obrnili ter ustrelili. Pomešani so bili od vseh polkov, brez čak, raztrgani, s krvjo oskopljeni in razljučeni. Se danes, po toliko letih, jih vidim pred sabo: bili so sami otroci, od petnajst do dvajset let stari in vsi še brez brk.

Zdaj so Prusi pod vodstvom starih častnikov, ki so venomer kričali: »Naprej! Naprej!«, navali na nas kakor čreda volkov, ki skačejo drug drugemu na hrbet, da hitreje pridejo naprej. Nas dvajset do trideset mož pa je izza skednja nasproti vrtu, v katerem je stal majhen ulnjak in visoke, cvetoče črešnje, pričelo z brzostrelbo na te lopove, ki so hoteli niže dolj poskakati preko nizkega zidu in osvojiti vas.

Ne vem, koliko izmed njih je zopet popadalo nazaj med druge, komaj da so prilezli na zid, a na njih mesto so vedno znova prihajali drugi. Na stotine krogel nam je zvižgalo okrog ušes ter se sploščevalo ob zidu, apno je padalo s sten, slama je visela s prečnih brun, velika vrata na levi so bila čisto preključana od krogel, mi pa smo bili za skednjem nabili puške ter skakali zdaj naprej zdaj nazaj ter streljali v gruče. To je trajalo toliko časa, kolikor ga je bilo treba, da smo namerili in izprožili, a vendar jih je že kakih šest z obrazom proti tlom padlo na oglu skednja. A bili smo tako razljučeni, da se niti zmenili nismo za to.

Ko sem desetkrat skočil naprej, mi je med tem, ko sem pomeril, puška padla iz rok. Pripognil sem se, da bi jo pobral, pri tem pa sem padel čez njo — dobil sem kroglo v levo ramo. Kri mi je lila po prsih kot topla voda. Skušal sem vstati, a nisem mogel drugega, kakor da sem se naslonil ob zid. Zdaj mi je tekla kri do stegen in spomnil sem se, da moram takoj umreti, in mrz me je stresel.

Tovariši so še vedno streljali preko moje glave, Prusi pa so odgovarjali brez prestanka.

Ker sem se bal, da bi me druga krogla popolnoma ne ubila, sem se z desno roko, da bi prišel naprej, s tako močjo oprjel ogla, da sem padel v jarek, po katerem je tekla voda s ceste na vrt. Moja leva roka je bila težka kot svinec, v glavi se mi je vrtelo; sicer sem še vedno slišal pokanje pušk, toda le kakor v sanjah. To je gotovo trajalo dalje časa.

Prepirati se, je neotrebno,

ko vendar že vsakdo vé, kako dobro vplivajo »TORO« prsne karamele na le proti kašlju, nego tudi proti prehlajenju, hripavosti, katarju ter na prebavo. Prepotrebne so za hribolascce, bolnike, otroke. S 3 D si pripravite marsikdaj zdravnika. »TORO« dobite pri vsakem trgovcu ali lekarni.

če predlagajo, da se morajo davki znižati;

če obsojajo korupcijo, to je strašno razmetavanje in zapravljanje davčnega denarja;

če zahtevajo varčevanje v državnem gospodarstvu;

če govorijo za znižanje vojaštva in izdatkov za armado;

če zahtevajo samostojnost Slovenije;

če se z vso odločnostjo protivijo brezverskemu šolskemu zakonu;

če zahtevajo za naše kraje krščansko šolo;

če naši poslanci ne božajo z mehкими rokavicami ne Pašiča, ne Pribičeviča, ne Zerjava, ne Pivka, ampak z vso odločnostjo, z glasno besedo in če treba s pestjo ugovarjajo proti krivicam, ki se godijo našemu ljudstvu? In če se potegujejo naši za pravice invalidov in drugih revežev? Ali je to šala, humbug in goljufija? Ali s tem pada ugled Slovencev, če nočemo biti podlaga peti naših protivnikov!

Pivko, Pivko, daleč si padel, da upaš celo javno smešiti pravice slovenskega ljudstva!

Sedaj pa Pucelj! V svojem »Kmetijskem listu«, ki bo kmalu zmrznil — sredi poletja — piše, da bi bili »klerikalci«, ko so bili na vladi, lahko znižali dohodnino in se tako tudi on norčuje iz Vesenjakovega predloga za znižanje dohodnine.

Pucelj je bil celi dve leti kraljevski minister zraven Pašiča, a ne enega davka ni znižal. Za časa njegovega ministrotvanja se je zvišal zemljiški in drugi davki. — Zakaj se ni Pucelj tedaj usmilil ubogega slovenskega kmeta! Kje je bilo tedaj njegovo samostojno srce? Pri Pašiču! Ni si upal nič storiti za Slovenijo!

Res pa je, da so v jeseni leta 1924 naši poslanci in ministri pripravljali predlog zakona o pravičnem izenačenju davkov. Tako bi se Slovenija razbremenilo. Ko bi naj ta predlog in drugi koristni predlogi prišli pred parlament, pa so »visoki gospodje« našo vlado vrgli. kateri so tisti visoki, vemo vsi. Tudi Pucelju je to znano.

To sem napisal, da vidite slovenski davkoplačevalci kakih hinavci in vaši neprijatelji so samostalni demokrati in samostojneži. Ljudstvo jih predobro pozna, zato jim tudi laž in hinavstvo ne bo prav nič koristilo!

Ko sem zopet odprl oči, se je že nočilo in Prusi so šli v teku mimo po ulici. Cela vas jih je bila že polna. V vrtu meni nasproti je bil star general, gologlav in belolas na velikem rjavcu. Z rezkim glasom je ukazoval, naj pripeljejo topove, in nekaj častnikov je oddirjalo z njegovim poveljem. Poleg njega je stal na nizkem zidu, ki je bil pokrit z mrtveci, eden njihovih ranarjev ter mu obvezoval roko. Na drugi strani je nekoliko bolj zadaj sedel na konju suh ruski častnik, mlad mož, ki mu je glavo pokrival klobuk z zelenim, visečim perjem. Vse to sem videl na prvi pogled: starca z debelim nosom, širokim, ploščatim čelom, živimi očmi in drznim obrazom; druge okrog njega; zdravnik, majhnega, plešastega moža z očali. Potem pa kakih šest- do sedemsto korakov proč med dvema hišama naše vojske, ki so se zbirali in urejevali. Vse to mi je bilo pred očmi, kakor bi še danes ležal na tistem kraju.

Streljali niso več, a med Malin Görshenom in Kajo se je vzdignilo grozno vpitje. Čulo se je vodlo bobnenje, rezgetanje, preklinjanje in pokanje z bičem. Sam ne vem, zakaj sem zlezal iz kolesnic ter se zopet naslonil ob zid. Isti hip sta pri prvi vaški hiši okrog ogla zavila dva šest-najstuntna topa, pred vsakim po šest konj. Jezdeci topničarji so na vso moč z biči naganjali konje in kolesa so rezala v kupe mrtvecev in ranjencev kakor v slamo, da so kar kosti pokale. Odtod grozno vpitje in kričanje, katero sem slišal — lasje so se mi ježili na glavi.

»Semkaj« je starec kričal po nemško. »Merite tja dolj, med tisti dve hiši poleg vodnjaka!«

Takoj so obrnili topa, v diru so za njima pripeljali vozove s smodnikom in krogli. Starec, ki je imel levo roko v obvezi, je prijezdil bliže, da si vse ogleda. Med tem, ko so jezdili po cesti gori, sem slišal, kako je presekan govornik mlademu ruskemu častniku:

»Recite carju Aleksandru, da sem v Kaji . . . Bitka je dobljena, ako mi pošljejo ojačenja. Nič dolgo posvetovati se . . . delati . . . Pripravljani moramo biti na silen naskok. Napoleon pride . . . to čutim! V pol ure ga imamo pred sabo z gardo vred . . . A naj stane, kar hoče, jaz se mu postavim . . . A za Boga naj ne zamude niti minute . . . potem je zmaga naša!«

Naši poslanci na delu.

Poslanec dr. Hohnjec za obrambo mariborske sadjarske in vinarske šole.

Poslanec dr. Hohnjec je naslovil na poljedelskega ministra sledečo interpelacijo:

Po slovenskih časnikih gre te dni vest, da misli ministrstvo poljedelstva s 1. avgustom 1925 ukiniti nižjo vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru. Ta vest se mi ne zdi docela verjetna, ker si ne morem misliti, da bi ministrstvo moglo ukiniti šolo, katera je 53 let z velikimi uspehi delovala za povzdigo kmetijstva v Sloveniji ter si je pridobila popolno zaupanje slovenskega kmetijskega ljudstva. Sol te vrste ne kaže odpravljati, marveč je potrebno, da bi se jih v Sloveniji še več ustanovilo, ker so najbolj primerne in potrebne. Nimamo ničesar proti novi srednji sadjarski in vinarski šoli, katero namerava vlada v Mariboru ustanoviti. Ne moremo pa dovoliti, da bi nižja sadjarska in vinarska šola morala prenehati, da bi vlada mogla dobiti prostore, kjer bi namestila srednjo šolo. Imamo dokazano zagotovilo vlade, da se nižja sadjarska in vinarska šola v Mariboru ne bo ukinila. Ko je namreč bila srednja kmetijska šola, katero hoče ministrstvo sedaj opustiti, v Mariboru ustanovljena, sem se obrnil na ministrstvo poljedelstva ter z vso vnemo zahteval, da se nižja sadjarska in vinarska šola v Mariboru ne sme odpraviti. Ministrstvo mi je takrat dalo pismeno zagotovilo, da se to ne bo zgodilo. Ako vlada sedaj misli proti danemu zagotovitju nižjo sadjarsko in vinarsko šolo v Mariboru opustiti, moram proti tej nameri v imenu slovenskega kmetijskega ljudstva najodločnejše protestirati.

Vprašam gospoda ministra: 1. Ali so vesti o nameravani preosnovi vinarske in sadjarske šole v Mariboru istinite? 2. Ali je istina, da misli vlada nižjo sadjarsko in vinarsko šolo v Mariboru opustiti? Prosim, da mi blagovolite takoj dati odgovor.

Poslanec Pušenjak in tovariši proti protizakonitemu razpustu občinskih odborov.

Poslanec Pušenjak in tovariši so poslali notri temu ministru sledečo interpelacijo:

Za časa volitev v narodno skupščino se je razpustil občinski odbor v Bočni (glavarstvo Gornjograd, oblast Maribor), po volitvah pa občinski odbor v Solčavi v istem glavarstvu.

Za razpust teh dveh občinskih odborov ni bilo zakonitih razlogov, razpust se je izvršil iz strankarsko-političnih, oziroma v zadnjem slučaju iz osebnih razlogov.

Oba občinska odbora sta delovala v smislu določb zakona, sta v polni meri vršila svoje dolžnosti, sta dobro upravljala občinsko premoženje, sta imela le koristni splošnosti pred očmi, a kljub temu sta bila razpuščena.

Pritožili so se očinski odbori, pritožili so se poslanci pri velikem županu v Mariboru, a pritožbe so ostale nerešene, četudi je preteklo več mesecev.

Lista »Straža« in »Slovenski Gospodar« sta prinesla uničujočo kritiko o uradnikih glavarstva v Gornjemgradu, a ni nam znano, da bi se kaj ukrenilo in gospode opozorilo nato, da se glavarstvo ne sme dati voditi od strankarsko-političnih strasti ali pa razpuščati občinskih zastopov iz užaljenega samoljubja.

Radi velike ogorčenosti, ki vlada v omenjenih občinah, in radi kršenja ljudskih pravic stavim na g. ministra sledečo vprašanje:

1. Iz katerih zakonitih razlogov sta se razpustila obč. odbora v Bočni in v Solčavi?

Mladenč je oddirjal proti Malemu Görshenu, isti hip pa je nekdo rekel poleg mene:

»Tisti starec . . . to je Blücher . . . Lopov! Če bi jaz le imel puško!«

Ko sem se ozrl, sem ugledal starega, izmozganega, suhega seržanta z razoranimi lici, ki se je naslanjal ob skedenjska vrata. Ker mu je bila krogla zdrobila ledja, se je z rokami namesto bergel upiral ob tla. Z rumenkastimi očmi je po strani gledal za pruskim generalom, že svinčeno višnjevi, upognjeni nos mu je kot kljun tičal v gostih brkih: njegov obraz je imel obenem grozen in ponosen izraz.

»Ko bi jaz imel puško«, je še enkrat ponovil, »bi ti že videl, je-li bitka dobljena!«

Midva sva bila še edina živa v tem kotu, polnem mrtvecev.

Pomisli sem, da me drugi dan z vsemi drugimi zakopljejo tam na onem vrtu in da nikdar več ne bom videl Katarine. Solze so mi lile po licih. Nehote sem vzdihnil:

»Zdaj je vsega konec!«

Keržant me je pogledal po strani, in videč, da sem še tako mlad, je vprašal:

»Kaj pa ti je, rekrut?«

»Kroglo imam v rami, gospod seržant.«

»V rami — to je boljše nego v ledju. Ne bo te še konec.«

Ogledal si me je natančneje in pristavil z mečjim glasom:

»Nič se ne boj . . . še boš videl dom.«

Mislil sem, da se mu smili moja mladost in me hoče tolažiti. A moje prsi so bile kakor razdrobljene in to mi je jemalo sleherni upanje.

Seržant ni govoril več, le včasih je skušal dvigniti glavo, da bi videl, če že prihajajo naše kolone. Vmes je klel skozi zobe, nazadnje pa se je z ramo uprl v kot pri vratih, se spustil na tla in rekel:

»Z mano je pri kraju . . . razbojnik pa jo je vendarle skupil.«

Pri tem je gledal v bližnjo živo mejo, kjer je ležal na hrbtu pruski grenadir: bodalo mu je tičalo v prsih.